

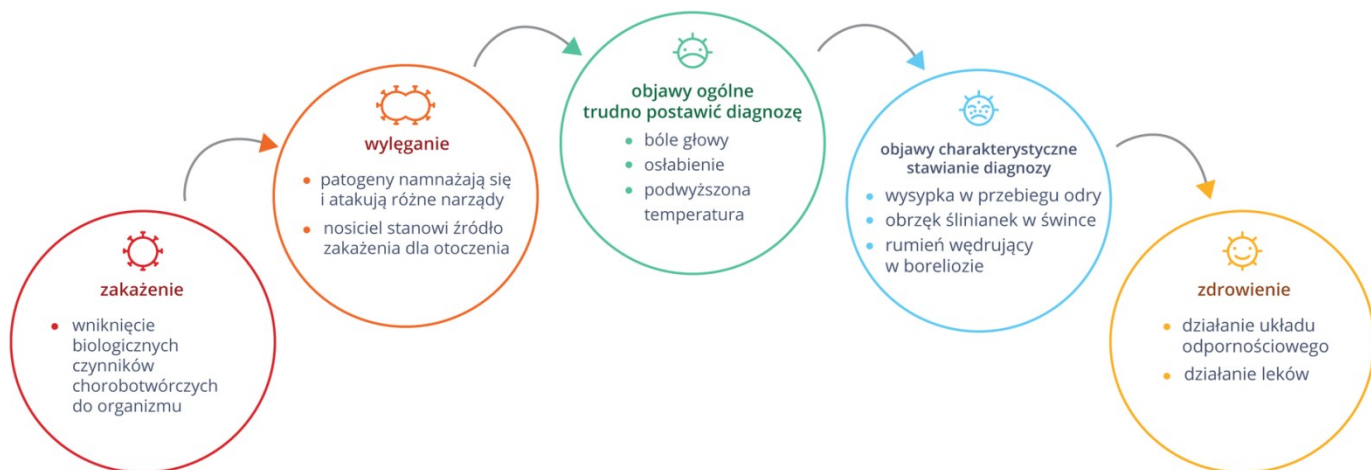
VII biologia;

Temat: Drogi szerzenia się i profilaktyka chorób zakaźnych.

Etapy rozwoju choroby zakaźnej

Wtargnięcie patogenów do organizmu człowieka nazywa się zakażeniem lub **infekcją**. Po zakażeniu następuje okres **wylegania choroby**, w którym wirusy lub bakterie namnażają się intensywnie i atakują różne narządy. W tym czasie nosiciel zarazków na ogół nie odczuwa żadnych objawów, a więc nie wie, że stanowi źródło zakażenia dla otoczenia. Pierwsze **objawy** pojawiają się zwykle po kilku dniach i mają charakter ogólny, jak bóle głowy, mięśni, stawów, dreszcze, osłabienie, podwyższona temperatura ciała. Następnie ujawniają się **objawy charakterystyczne** dla określonej choroby.

Najbardziej podatni na zakażenie są ludzie, których organizm jest osłabiony wcześniejszymi infekcjami, nadmiernym wysiłkiem fizycznym, stresem czy nieprawidłową dietą związaną na przykład z odchudzaniem się, oraz osoby przewlekle chore.

Niektóre czynniki zakaźne, takie jak wirus opryszczki czy gronkowiec złocisty, są trudne do zwalczania. Mogą się utrzymywać w organizmie przez wiele lat, a nawet przez całe życie, powodując co pewien czas nawroty choroby.

Jak zapobiegać zakażeniom?

Jednym ze sposobów profilaktyki chorób zakaźnych są szczepionki. Polegają one na wprowadzeniu do organizmu martwych drobnoustrojów. Ich obecność nie szkodzi organizmowi, który jednocześnie uczy się przed nimi bronić. W wypadku inwazji żywych drobnoustrojów będą już istniały mechanizmy obronne. Niektóre szczepionki wystarczy podać tylko raz, aby uodpornić się na daną chorobę na całe życie. Inne szczepienia, np. przeciw tężcowi lub gruźlicy, trzeba powtarzać, jeśli chce się zachować odporność. Szczepienia przeciw tężcowi, różyczce, odrze i śwince są obowiązkowe i musi je przejść każde dziecko. Dzięki szczepieniom choroby te występują w naszym kraju znacznie rzadziej.

Inne sposoby zapobiegania zakażeniom to:

- przestrzeganie zasad higieny osobistej,
- unikanie kontaktu z osobami chorymi (również przytulania, picia z jednego kubka),
- wzmacnianie odporności organizmu poprzez zdrowy tryb życia,
- unikanie spożywania mięs nie poddanych kontroli weterynaryjnej lub surowych.

Ciekawostka

Regularne mruganie powiekami rozprowadza łzy, które nawilżają oko i pozwalają zabijać drobnoustroje znajdujące się na jego powierzchni.

W przekazach medialnych często słyszy się o wystąpieniu epidemii lub pandemii jakiejś choroby. Jeśli na pewnym obszarze i w określonym czasie notuje się zwiększoną zachorowalność na chorobę wśród ludzi lub zwierząt, mamy do czynienia z **epidemią**. Natomiast **pandemia** dotyka całej ludności w danym państwie czy nawet kontynencie. Po jej pojawieniu się ogłaszany jest stan alarmowy, wskazujący, że choroba bardzo szybko się rozprzestrzenia.

Wśród największych pandemii w XX i XXI w. były:

- pandemia grypy hiszpanki (1918-1919 r.), która pochłonęła ponad 50 mln ofiar śmiertelnych na świecie;
- pandemia grypy A/H1N1 (2009 r.) wywołana zmutowaną wersją wirusa świńskiej grypy, która w ciągu jednego roku spowodowała śmierć ok. 400 tysięcy ludzi na całym świecie;
- pandemia AIDS na kontynencie afrykańskim, gdzie zarażona może być co 3 osoba.

Dzisiaj dzięki osiągnięciom medycyny wiele chorób nie jest już tak groźnych, jak kiedyś. Przed wieloma można się uchronić. Zapobieganie chorobom nazywamy **profilaktyką**.

Zadanie dla ucznia:

1. Napisz temat lekcji w zeszycie.
2. Zapamiętaj jak najwięcej wiadomości o chorobach zakaźnych.
3. Odpowiedz pisemnie w zeszycie na pytania:
Co to jest epidemia?
Co to jest pandemia?

Pozdrawiam .M.K.